

صاحب امتیازی :
شهبندر زاده قلبه لی
احمد ملی

اداره و تحریر محلی :

جفال اوغلی جاده سنده دائره مخصوصه در .
مخابرات صاحب امتیاز ایله جریان ایتملیدر .

نسخه سی هر پرده

۲۰ باره در .

۳۰ جمادی الآخر ۳۲۸

شرائط اشتراك :
سنه لی ۳۰ ، التی آیلنی
۲۰ غرور

ممالك اجنیه ایچون :

سنه لی ۱۰ التی آیلنی ۶ فرانقدر . اعلانات
ایچون اداره اموری محمد ذهنی بکه مراجعت ایتملیدر .

۷ تموز افرنجی

۱۹۱۰

۲۴ حیران ۱۳۲۶

بسم الله الرحمن الرحیم : انما جاءنا من ربنا

ایلیوردی، ایشته شیمدی پردی اولر بیرتدیلر، اورطیه «هلال - صلیب» فکری آتدیلر. اسپانیا انکابریسیونرلری زماننده دنیایه گدیکنه ایشان بر «حقوق» خواجیسی، شو عصر مدینتده «کریدی صاحب مشروعدن نزع اتمک املیه براهل صلیب» تشکیاتی تکلیف ایدیور! واقعا مرکز خلافتک حقوق مسلمنه سک غصبی احتمالیله بوکون عالم اسلام غلبانده. فقط بو ایکی غلبان «حضور عدل و انسانیته» مساوی در؟

مسلمانلر، اورویا حکوماتکده تحت تصدیق و اعترافنده اولان حقوق مسلمنه سک پامال غصب و نهب اولماسندن ناشی غلبانه کلیور. بو غلبان مشروعدر. لکن بر غاصبک غلبانی، غصبی ترویج ایچون ظهور ایدن غلبان مشروعی در؟ ای جمیت بشریه! ای مجمع بی آدم! حق واری در؟ بوقی در؟

اگر حق وارسه، حقوق مشروعه بی آیاقلر آلتنه آتالارک غلبانی، نظیف و حقیرست یورکرده نفرندن باشقا بر حس اوپاندیرمالیدر. بز، بوندن سوکرا، قصاب النده قویون کی، برتسلیمیت جامدانه ایله حقوقک غصب ایدلمهسه راضی اولماه جغز. ساخته غلبانله قارشی جدی و صمیمی مقاله وسوزمن بوندن عبارتدر.

اجتماعیات

تورکک؟ مسلمانلق؟ عثمانلیق

اوج عنوان!... اوچی ده سیره نه کوره استعمال اولنیور؟ فقط اوروپا لیلرجه هان اکثریا بربرینه قاریشدریایور. هله بالخاصه «تورک» عنوانی هر

ایلیوردی

بالنیرده:
برنجی کتاب

مقدمه

استمدادات و قوانینک صولدرجه کالده اولماسی شرطدر. نه آدم اولقی، نه ده عزایل اولقی قولای دکلر. دوشون که هر عصرده بالکنز بر آدم، بر عزایل اولایلیر. مادامکه بواسر ازخانه به کونده رلدک، سنده قوا و استمدادات تماماً موجود دیمکدر. یدی سینه بو اوده تحصیل ایله کچیره چکسک. علومیزی الیه ایتدکدن

ایکسسته شامل اولقی اوزره اوروپا غزته لرند، کتابارنده زبازددر؛ مثلاً: اوروپا به کیتمش بر عثمانلی حقدنه یازدینی بر فقرده غزته او عثمانلی خرسیتانده اولسه، کذا روم، ارمی، باغارکی عناصر مرکز برندنده بولسه ینه — «برتورک...» دیور.

بونک سینی تاریخده آرایه جغز: دولتک مؤسسلری تورکر اولدینی ایچون او اسم، آرتق دولت تبعه سک عمومیه بر اسم جامع حالئ آتش. فقط عینی زمانده بر مسلمان ایچونده — جنسیتی نظر دفته المفسرین — ینه «برتورک» دیدکاری واقعدر. کذلک «مسلمان» کلمه سیله بر «تورک» قصد ایتدکاری ده وارد. بو عنوانر میاننده ال آت استعمال ایتدکاری «عثمانلی» عنوانیدر. نه حاجت بوکون بیله حکومت حاضره مشروطه مزه «کنج تورکیا»، مشروطیت پرورلر مزه، تعمیر دیکرله «افکار جدیده حروریتورانه» اجماعنه «کنج تورکر» دیورلر. حالبوکه بو «کنج تورکر» صرف تورک عنصردن مرکب اولمادی، بونک میاننده بالعموم عناصر مختلفه عثمانیه سک مزوجاً موجود بولدینی میداندر.

خارجک بونظریته کوره عناصر مختلفه مرکز آری آری دوشونلمه دیکی، مزوجه مرکز هیئت عمومیه سی نظر دفته آلدینی پک کوزل آکلاشیلیر. بو نظر خارجی بویه اولنجه بز داخلیرک نظری نال اولقی اولقی لازم کلیر... آریلنی، غیریلنی زمی احداث ایده چکنر؟... دولتک مؤسسلری اولان خاندان جلیل الشان عثمانیک منسوب بولندقلری قومیه، اولنرک هم عنان عیاهده لری اولان دلاورنک جنسیتیه نسبت ایدیلن بر عنوانک اولوا الظفرک کولکسسه التحاق ایدن اقوامده شامل اوله سنده بر مضرت دکل، بالمکس بر معنای «وحدت» مشمجدر، مثلاً: بی امیه حکومتی زماننده او حکومتک تابیی اوله رق

اسرار مزه واقف اولدقن سوکرا بو دنیانک آمر مطلق اولایبیرسک. بوندن اعلاسی بشریتی فلاکت و سفلاندن، اسارت ورداشندن قورتاره یبیرسک. بودولت بزه نسب اولمادی، چونکه بز تملی آتالارک آثارنی اکیال ایله اوغراشدق. شیمدی هرشی حاضر، هرشی تمامدر.

دوشون که یوزیک سنه ک مساعتیک میدان کتیردیکی ثمریه سن وارث سک! بوکوندن اعتباراً لوحه لار اوزرنده کی اورتولری بربرر قالدیر. بونلرده کی حکمتلری دوشون، خرز جان ایت.

ابلیسه مودوع اولان سلطنت دنیا انحق بو حکمتلردن برخطوه بیله خارجه چیقما غله میسر اونور. سوک لوحه ده کی حکمتی ده قلم ایلدکن سوکرا اولو حنه ک آرقه سنده کینلش کاغدی آذراق موجینه حرکت ایت. اووقته قادار بولوندیغک اوطده اقاتله سائر اوطه لره کیرمه.

باقی غیرت و شبات، عزالدین... حسن بوکاغدی اووقدقن سوکرا طول مدت

یاشامش اولان اقوام غیر عربیه، حتی فرق غیرامویه عربیه ده عینی نامی طاشیمش، عینی برسینجاغک آلتنده عینی بر مقصده چالیشمش، او اوغوره بذل حیات ایتشد. دولت عباسیه دورنده ده بویه اولمش، عباسیلرک حدود حکومتلری داخلنده یاشایان اقوامک جمله سی «عباسی» صفتی طاشیمشدر؛ حال بوکه بونلرک هیچ بری «عباس» خاندانه نه عرفاً، نه نسباً منتهی دکلیدی.

بو حال بوکونده بویه در. ناسل بزجه «نجم و هلال» مرکز ظل جامی آلتنده یاشایان هر فرد «عثمانلی» عنوان فاخرینی طاشیورسه مالمالی، هیچ ده بر مناسبت عرقیه سی اولمایان بریسی ده انکایز صفتیه طانییور. بوکی اسماء جامعه سک آرتق مدلولات لغویله لرندن زیاده مدلولات عرفیله ری معتبردر.

شیمدی اصل صدمه کچیم: اسلامیتده اساس جمیتک «قومیت» اولمادیقی، نقطه جامعه سک «دین» اولدینی کینلرده (حکمت) غزته سنده آیرمجه بر مقاله ایله ایضاح ایتشدم [۱]. بوکا بعض دلایل تاریخی ذکر ایده چکم: زمان سمدنده، قومیتی عنوانندن آکلاشیلان صحابه کرامدن (سلمان فارسی) حضر تلیر. ینک، کذلک مؤذن جانب نبوی (بال حبشی) حضر تلیرک عنصربه منسوب اولدقلری آشکاردر. فقط هیچ اوامام و هیچ ردقیقه بیله خاطر مه کاه مشدرکه ابنه عربدن، بو وامثالی غیر عرب ذوات کرامک مناقب عالیله ری اوقویان بر کیمسه بونلره قارشی باشقه بر صورتده متحس اولسون و اولاد نخییه عربدن فرقلی کورسون!... ناسل کوره بیایرکه سراج منبر شریعت افندیز، اودوات محترمه به سوک درجه ده توجه و محبت کوستهرمش، آری آری اعزاز

[۱] حکمت: ۱۰ جزیران، نومرو: ۱۰ — «مهم بر رکن اسلامیت حقدنه مطالبات»

دوشوندی. حسن ده هرکس مخصوص اعتقادلر یوق ایدی. داهایا بو کینلکند صفعات مذهبه سک جوغنی کورمش کیرمش ایدی. اووقدینی سوزل حسنک روحی اوزرنده پک بیوک تأثیر ایقاع ایتش ایدی. مع مافیه کندی کندیسه «هله لوحه لری کوره لم، رجعت ایچون وقم وار...» دبه سویلندی، ایکینچی لوحه بی آجیدی.

غریبشی! لوحه حسنه جواب ایدی. یازمشدی که: «دوشونمدهن ایشه باشلامالی. تصادف ایچون اصلا محل بر اقامالی، هر نقطه سی حساب ایدمش اولمالی، باشلاشیلان ایشدن رجوع ایتمه ملی.»

حسن ینه دوشونمک طالیدی... دوشونیور و سویله نیوردی «تصادفه غل بر اقامالی، لیکن ناسل؟ انسان نه قادار ماهر اولسه هر ایشه حساب خارچنده پک چوق شیار چقار... هله او بر لوحه بی ده آچلم.» دیدی. اووقودی:

«ابلیس ویا ابلیسک وکیلی حسابلرنده نادر یاکلیر، یانیسه بیله بوده حساببنده داخلدر. ایش

و تظیف بویورمش، هیچ برجهتله سائر صحابه مکرمه سندن تفریق ایتمه مش!...

کذلک امرای اگر دادن اولدوقاری تحت شهیده اولمایان سلاطین ایوبیه دن سلطان (صلاح الدین) - مجرد کرد اولدینی ایچون - اولاد عرب، بر یابانچی کوزله باقازلر، باقه مازلرده.

کذلک ال یازیسی برچوق عرب تاریخچارنده سلاطین عثمانیه نك «سلطان الاسلام» عنوانیه یاد ایدیلدکیزی کوزمله کوردم. بونده کی نقطه نظر نه اولیور بیایریمسکز: جامعه اسلامیت! وحدت و حمایت اسلامه خدمت ایدن ذواتک کافه سی لسان حرمت و تعظیمله یاد اولنیور، اولنره «خارج» نظریله باقیلمور. بناء علیه «تورک» عنواننک تلفظیه آرتق عربک، بکردک، آرنابودک غیری بر قوم و ملت قصد ایدلش اولمایه جنیده بویه جه نمایان اولور. کرچه بو عنوان بز عثمانیلر جه یک جاری دکلدر، بز «عثمانی» صفت شامله سی ده جوق قوللانیرز، مثلاً: ولایات عربیه منزه افر دادن بری حکومت و یردیک عرض حالده سوزده شوبله باشلار:

«بعض مقدمه عثمانی»

بونکله صفت تابعتی آکلاندقندن صکره صفت شخصیه سی، اوندن صکره موضوع بحث ایده چی مسئله یی ذکر ایدر.

بزم عناصر غیر مسلمه من بینده «مسلمان» ایله «تورک» اوقدر قاریشیش بر حالده بولنورکه ... مثلاً: تورکجه لسانه عوام غیر مسلمه من «مسلمانجه» دیرلر. اولنرک نظر نده تورکک ایله مسلمانان یکدیگر ندن آیری شیلر دکلدر. ناصلکه اورویا تاریخچارنده ده وقایع سالفه اسلامیه دن باحث فصللرده «مسلمانلر» دییه چی برده «عربلر» عنوانی قوللانیرلر.

خلاصه بوعصار امتداد امتزاج واختلاطک

تکمیل حسابته حکم ایتکده در. حسابته مغلوب اولان حیواندر!

حسن. هر لحظه، عمان تحیره غرق اولدینی حس ایدیوردی؛ حسن کذران ایدن صفحات حیاتی تدقیقه قویولدی. الواح ماضی برر برکوزینک اوکندن کیوردی. بو خاطر اتمک ایقاع ایتدیکی تحولات روحیه حسنک یوزنده کوریه بیلیردی. بهضاً جهره سنده تبسمله آجیلور، جمال مردانه نك مثال تامی اولان یوزنده نورلر بارقه نما اولوبوردی. بر آن صوکر ا کوزلری شراره غضب قوسیوردی! هله بر آرائی اوکوزل یوز تکمیل ملاحتی غیب ایتدی. حسن بودمده یک دهشتی برجهره مالک ایدی. خاطر اتندن بری، حسنده یک ضعیف قالمش اولان حسیات و دادیه و انانییه یی نحو ایتدی. آباغه قانقدی، عصی برال ایله دردنجی لوحه یی آجیدی. یازلمشدی:

«انسانلره فضولی مرحمت ایتمه مک ایچون اولنرک منهقه قارشى نه قادر غدار و آلچاق، قوته قارشى

نتیجه سی اوله رق «مسلمان = تورک = عرب» عنوانلری، عادتاً «علی خواجه = خواجه علی» قیلندن، برندا خل معنوی پیدا ایتددر. شبهه یوق که بوراده منطقسز لفتن باشقه برشی افهام ایتمه بن افکار عوامی نظر اعتباره آلمایه جیم. حقایق آشنا اولان اهل عرفان نظر نده مسلمینه ذره جه شبهه ایتمه دیکم برشی وارسه اوده «اسلام» گله سنک قارشینده هر تورلو عنوانلرک، صفتلرک، ملتلرک، قومیتلرک اریکده، غائب اولمده اولدینی کیفیتلر. «مسلمانان» گله جامعه سنده، منسوبین مختلفه سی بر برینه مزج ایده جک اوله بر خصیصه اذابه و توحید وارکه دکه الک قوتلی مرکبات و عناصر کی بویه ده بولماز!

بوراسی بویه. اوت، ایشته بوقوه نافذه مؤثره سیله اسلامیت، اولادی آره سنده هر زمان وحدت و جامعیت تأمینیه مهادر. بواویه بر حالده درک طریقی آمریقانک، اوزرلرینه نومرولری اشارتله تمش خانه مرکبات خشیه و حدیده سی کیدر. اولری ترکیب اتمک اصولی بیان بر آشنا ایله همان ترکیب و مکمل برخانه حاله افراغ ایدیلر بیایر. بوکون بزاو نومر، نو قطعات ملاعیه یی بر برینه یتیشدیروب «حانه اتحاد اسلام» ی وجوده کتیره جک مستعد عزیمکار، بحریکلکی الیه منتظرز.

بوانتظار مزدن نه حقیقه جق؟ ... غیر مسلم وطندا شرمزه تابقیات بر استراحت وجدان ترتب ایتمه لیدر. شریعت عادل اسلامیه، ده اداوار انکشافیه و انبساطیه سنده بیله منسوبلرینه عدل و احسانک خارجنه حقیقه لرینه مساعده ایتمه مشکن، آرتق بویه براحتی جک محلی اولمادیقی. یعنی «تشرین» وظیفه سی دائره سیاستمزدن چیقیدینی بر زمانده بویه بر قورقونک اولمایه جینی آشکار. بالهکس اتحاد اسلام سایه سنده شرقده تأسس ایده جک قوه سیاسیه اورویا

نه قادر متبصبص و مرانی اولدقارینی دوشونمک کافیدر! بوسوزلرده حسنک او آندکی حسابات و متفکرانه جواب ایدی.

«نوت، نوت، سویلنیوردی حسن، انسانلر حقیقه یک بیاغی مخلوقلردر. بونره مرحمت یاقیشماز نوت، استادم بن جدآ سنک باشلادیقک ایشی حسن ختامه ایردیره جکم، بوکا شبهه ک اولماسین.»

حسن هجوم وضعتیه، برینک مهور طوریه آیاقده طورییور و کویاکه بوتون انسانیتی رعشه دار یار مغیله تهدید ایدیوردی.

بو آرائی اوطنه نك قابوسی اوریلدی؛ حسن، کیر امری یی ویردی. مجوزه کوروندی، چای حاضر- لاندی، کتیره لمی؟، دیه صوردی.

حسنک جواب موافقی اوزرینه اولجه قهوه یی کتیرن قیز بودمده جای کتیردی. نور عصمتله مایه صفونک مزوجه رعناسی اطلاقه نمایان اولان قیز جنرک ملاحت روحناوی حسنک حدتارینی بر آنده رفع ایتدی. کین و غضب، وحشت و ظلم صاجان

موازنه سنده دائماً آهنگدار، دائماً ثابت بر حالده بولندوره جقندن بویوزدن بوتون ترقیات علمیه و مدنییه دن سناناً بالعموم عناصر عثمانیه بر استراحت قلب و امنیت استقبال ایله مستفید، اوت، عموم شرقیلر «شرقی» و اونک اورویایه قارشى برتمثال فعالی بولان «عثمانلیق» دائره سنده مظهر ترقیات اوله جقدر.

تاریخچه باقان هر منصف، هیچ بر صحنه سنده قیرمزی رنگی «قتل عام» لر، تدافعی اولمایان، ایجابات محرکه سی بولنمایان غیر مسلمینه ظلملر، عداوتلر کوره من. ظلمکار انسانلر هر زمان و مکانده ا کسک اولماشدر؛ بونلرک القات خائنه سیله شکار «ملت نامنه» کی کورون قسالتلر اولماش دکلدر؛ فقط هیچ بری «خرستیانانق علیه مسلمانانق» شکنده واقع اولماش، هیچ برنده بر تعصب دینی، بر غلبان مذهبی شائبه سی بولماشدر.

بم بوسوزلری احتمالک بر جوق وقایع ایله رده قالیشه جق، تاریخچرک آزمنه بیده و قریبه سنده عاید بر طقم مجادلات ذکر یله بنی الزامه چالیشه جق کیسه لر بولانه بیایر! ... فقط بونره قارشى بن دیرم که:

— رجا ایدرم، کنسیدیکری حسابات مله و طرفه کیرانه دن تجرید ایدیکر، عادتاجینک تاریخچرله هیچ بر علاقه سی بولنمایان بر ایالتی خالقندن فرض ایله هر بروقه نك اسباب حقیقیه مولده سنی تحری و صورت جزیانی تمقیب ایدیکر. ... اوندن صکره او وقعه نك نه کی مؤثرات تحتنده تمدت ایتش اولدینی آکلار، اولنرک هیچ برنده دین و ملت حرص تعصبکار یسبه وجود بولش برنجاوز و ظلم کوره منسکر. ... اوت، بایک بر ظالم منفعت جونک او بولده تغیر حقایق ایتدیکنی کوره بیایر سکز. ایشته بونک بر مثال ذی حیاتی بزم «هیکل استبداد» من (عبدالحمد) در. لکن، اونوتمایم

کوزلری بردن بره یک حایم یک لطفکار بر شکل آلدی. قیزی براز داهانماشایتمک مقصدیه «قیز، شولوحه نك اوزرنده کی اورتوبی قالدیر» دیدی.

قیز جنر اورتوبی قالدردی. حسنک چشم حیرته شوسوزلر چارپدی: «زهاره زهار کنیدیکی عشقندن محافظه ایت؛ عشق قادر انساننی بهیمه، هیکله، برطاش پارجه سته چویره جک برشی یوقدر. عاشق اولان قدرت اراده سندن، حیاتندن استعفا و تجرد ایتش دیکدر. بزم مسلکمزده عشق یوقدر! زهاره، زهار عشقندن صاقین!»

حسنه حیرت الوردی. لوحه بودمده طوغریدن طوغری به کنسیدینه خطاب ایدی. بالاراده عزالدین بهمنک هیکنه باقدی ابلیسک مستهزی چهره سی صانکه جانلامشده کنسیدیه آلائی ایدیور و هله شخص مجهولک بوروشوق یوزلی هیکلی، کنسیدینه محقرانه نظرلر فیرلادیور کی کلدی. درعه ده ایتکه قانقدینی امر عظیمی دوشونورک هنوز کورردیکی مابعدی وار

ژاپون محاربه سیه ده اثبات ایتدی . بنا برین بومبحث حقنده بوندن زیاده تطویل کلام ایتیه رک و عالم اسلامک الک مهم قوتلرندن بری ده بواولدیغی بردها سوبیلرک اسباب سائرهمک تدقیقه باشلاور .

عالم اسلامک الکهم قوتلرندن بری ده اسباب اقتصادیه دن ایاری کلیور . بوندن مقصد ، مسلمانلرک زکین و ثروتلری سبیلده قوتلدرلر ذیکر دکدر . بالمکس ! عالم اسلامی اولیه بر درجه ده فقر و ضرورت استیلا ایتشد که بز بونی بر قوه اولاری تاتی ده تردد ایتبورز . بودعوا سنده بر قاج منال ایله توصیح ایدلم . هرکس بیلرک ثروت سعادت انسانلر عافیه کارلری ، تردد و حتی جبات و بریر . چوق کیمسه ، ثروت و سعادت عافیه ایچون اواس و جدانیه . سندن بر قسقی فدا ایتدیکی و حتی بومال ایچون ریفه اسارته بیله راضی اولدی کورولور . عالم اسلام ده بویه بر قید بودر . نجه عصرلردن بری مسلمانلر اکثریت عظمای مان همان بوغازی طوقله چالیشور ، ملککترنک ثروت طبعیه ، مکتوبات صنایع و تجاریه سندن هپ بیانیلر استفاده ایدیور .

بوشراط داتره سنده بولونان ملککترلرده ظهور ایدمک اغتشاشاندن برلرک ایدمک ضرر بک محدود بولونه جفته مقابل او ملککترک استفاده سنی الینه کچریمشک ایدمک ضرر بولور و قورقونج اولور . ده اچتی بر مثال کورسترلم : بوکون اسکندریه یی . آجیه یی ، قالدکوتانی طویه طوقنی لازم کلمه عجمیلونلرله لیراصرفله وجوده کلن او مباتی عظیمه . نک انهداندن کم ضرر ایدر ؟ شبهه یوق که برلر دکل . ملککتن همدندن برلرله مخصوص دار سواقلی ، کهنه اول میقروب غزنی حلاک یکیدن یاپیلماسته مجبوریت حصولی کچی بر فائده بیله منصوردر ! ایتته بوسیه مبی عالم اسلامک احوال اقتصادی حاضر سنی دخی بر قوه اولاری قبول ایدیورز .

حکیمات

اسلام و حریت

— ۵ —

هرمناسبت دوشدکجه اتیان ایلدی کچر اوزره دین اسلام ، مراتب افکاری جامع بردیندر . حتی دین عمومی و دین نهائی اولیشی بو حکمته منیدر . انسانلرک احتیاساتی ، تحاکاتی و افکاری صورت تلقیسی سیان اولامیه جفتدن متفکرین اسلامیه دخی هر فکر اساسی حقنده مختلف و متعدد اجتہادانده ، تفسیر ایدمک ، توجه ایدمک بولنشلردر . بوسبیل «حریت» فکری تاتی خصوص سنده دخی بالجله مراتبی ، متفکرین اسلامیه آره سنده بولمق قابلدن . حریت حقنده کی مذاهی شو صورتله تلخیصاً تصنیف ایدمک بیلر :

مفرطلر : معتزله ، برقم شیعه و بو ایکی مذهبک اکثر شعباتی .

معتدلار : اهل سنت [متوفین] حقیقی شیعه لر .

مفرطلر : جبریه و توانبی .

معتزله ، حریت مطلقه ادعاسته ، حقابقی علله و تحولات روحیه انسانیه واقف اولمادقاری ایچون دوشورلر . برقم شیعه ایسه ، کندی نسبت ایتدیکی اسلارده حریت غیر مقیده ایچون بر منشا بولنه مادبقه نظر آ ، اهل سنتله اختلافده قالدق کچی غیر علمی بر سبیل معتزله یه اتباع ایدیور .

ایله اسلام ، ردائله ایمان قابل توفیق و تردیف اولاماز . نصر الله ، قاب و منینده تسلیت ، امید ، شجاعت ، حسیلرک تمامی انکشافی صورتده منجلی اولور . هیچ بر فرد بشر ، بر مسلمان کی محض مودت اولان بر مطاوعت کامله ایله حق تسلیت کورستره من ، هیچ بر فرد بر مسلم کی نیل « لا تقنطوا » ، ایله لبریز امید اولاماز ، هیچ بر کسه ، بر مسلم کی غضبفرانه بر شجاعت مالک بولوناماز . بر مسلمان ! آتات فدا کاریده ، الله شان وحدتی ، انانیتک شرف و سعادت ایچون فدا جان ایتدیکی حسن ایدر . بو ایله بر قوه ، اوقدر دهشت آوربر قدرندرک هیچ بر امت بوکا نائل اولاماشدر . بو حالت ، مسلمانلرده ارقی و بنا برین ارقی فطری اولشدر ، و مسلمانلر ، مسلمان قالدقجه بو خصایص جلیله ده صاحب قالاچقردر .

ایته بولر ، عالم اسلامک قوتی تنکیلی ایدن اسباب معنویه در . اسباب طبعیه یه کانه : بولری بر چوق اقسامه آیرمق لازمدر . عالم اسلامک بعض اقسامی واردورک ، اها لیبی منبیه و حیثی اولدیغی تقدیرده ، قولای قولای استیلاسی ممکن اولاماز . مثلاً افریقا اقسام داخلیه سی ، آسیای وسطی و هند یایلاری و چولاری بوقیلندر .

بودعوا من ، بر طندن ، بر فرضیه دن عبارت دکدر . عالم اسلامک اولیه نقطه لری وارکه اورالرده قوه و سطوت دخی بش پاره ایتز ، زیر اوانع طبعیه یه چاربار ، قیریلر . شوراسی ده وارکه اوکی برلرده ، استیلا و محافظه ایچون مصرف لازم کان قوه . هیچ بر وقت اقتطاف ایدمکک نمره ایله تاتی ایدمک من . بنا برین بو کی نقاطی بر اوروا حکومتک دیدیکن شرائط تحتده استیلایه قانقشمه سی غیر ممکن و چونکه بر حرکت مجبوره در . افغان حکومت اسلامیه سنک محافظه استقلال ایتش اولامی شو سوزلرمنک الک بیوک بردلیلدر افغانی استیلا ایچون «خیر» بوغازی کی یکیدلری حرباً ضبط ایتک ، یوزیک کشیک براردونی درت بش بیکمتر و ارتفاعنده طاغله طیرماندیری لازم . بو ایسه قولای برایش دکدر . باخصوص بوشکلاتک احتیامیه حاصل اولاجق بر استیلادن اقتطاف ایدمکک نمره هچدر ، استیلا ایچون یاپیلان فداکارلرله تقابل ایتز ، لکن افغانیلر ، حیثیت و اخلاقز آدلر اولادی ، بو طبعی مانعه لر دن استفاده ایدمک من و ملککتری ده شیمدی به قدر بر اجنبی حکومتک الینه دوشردی .

موانع طبعیه مدھش بر قوتدر . لکن بوندن استفاده ایدمک قدر متور ، حیثی و باخصوص ازاده اختلاف اولالیدر . افریقای وسطیه کاش و ادای حکومت اسلامیه سنک بر قاج مایون نفوسی وار . و ادای مسلمانلری جدأ حیثی و شجیع آدملردر . اورالره قدر اوج بش بیک کشیک بر استیلا اردوسی کوندرمک ایسه جدأ بک مشکل و ملونره مال اولور . شوحالده و ادایک استیلاسی عادتاً مستحیل ایکن اها لیبیکجه یی ، حالالارنده کی اسلحه یی قوللاق بیلیمیشلری اورا ییده تحت استیلایه آتمشدر .

بزینه تکرار ایدیورز که عالم اسلامک و قسز اختلافات و اغتشاشانده طرفدار دکاز . بوکا طرفدار اولانلر ، حسن کریم دیندن زیاده حسن خصوصی و محلی به انفعالات مخصوصه سیاسی به مغلوب اولورلر .

بنا برین شیمدیک بزه لازم اولان « دین و ملت » دائرة جایله سنده شور و ترقی به چالیشق و بزیمین دلت و حکومتیه آنان اسبابی دفعه اوغراشمشدر . لکن عالم اسلامک الی الاید اقوام سائرهمه تابع و محکوم قالاچقنی هیچ کسه طن و قبول ایتدیکی کچی بو کونکی قوه و وضعده انکار ایدمکجه ک خصوصانندن اولدیندن بزم مسروداتز ، هیچ بر تشویق افرامکارانه یی تضمین ایتیه رک ، یالکز تضرع حقیقتدن عبارت قالد .

موانع طبعیه ک نه قدر دهشتی برشی اولدیغی ووس - [*] « عبدالحمید و سید سوسی » عنوانی اثر منده بو بحث اطرافلیجه تدقیق ایدلشدر .

بو نکل ملت اسلامیه لک قبول ایتز .

الحاصل عنوان مقاله ام اولان اوج کله دن شویله بر مغالده ریاضیه تشکیل ایتک ایتیم .

تورکک = مسلمانانق

کذا : عربلق = مسلمانانق

بنه علیه : تورکک = عربلق

اولورکه بوحالده بین العربین هیچ براختلاف یوقدر .

دیگر صورت :

عثمانلیق = حکومت اسلامیه

کذا : عثمانلیق = عناصر مختلفه مذهبییه بنه علیه :

قطعه جامعه اتحاد = عثمانلیق ایتش

بو حاله کورده بوتون غرب قارشی یکانه بر شرق حکومتی اولان دولت عثمانیه منک تمالینسه خدمت ، اونک حازر صفت تابعی اولان افرادک کافه سمنجه بروطفه مقدسه اولور . غیر مسلم و طنداشلر من دوشومعه لیدرلرک — بمضایرینک یابدیگی کی — باشلرینه شایسته کیمسلر ، تورکجه ک غیر لسانلرده قونوشملرینه شر قایدلر ، یته عثمانلدرلر ؛ آنجق اونکله یاشایه بیلر ، اونکله تأمین تعالی ایدمک بیلر . او حالده ب اولاد شرق — بالاترین جنس و مذهب — الاله و یروب ، صار ماشوب او پوشمعلی ، سه ویشمعلی ، روحاً برلشمه لیدرلر ؛ سعادتز بونددر .

ع . سنی

— سنانیک : ۱۷ جزیران ۳۲۶ —

انقادات

عالم اسلامک

ضعف و قوتی

— ۲ —

کچن مقاله منده عالم اسلامک نفوسی ، اوطان اسلامیه یی یازدیق شیمدی ده اساس مبعضه کچمکچر . اولعالم اسلامک قوتلرنی تحلیل ایدمکچر . بو قوتلری میدان کترین اسباب بروجه آیدر :

۱ — نصرت موعوده و باتیه ،

۲ — اسباب معنویه ،

۳ — اسباب طبعیه ،

۴ — اسباب اقتصادی ،

۵ — متغیبلرک حالت حقیقیه سی .

بوسبیلری برر برز تدقیق ایدم . بز مسلمانلر ، ربمک بزه کورستر دیکی شهره استقامتده بویان اولدقجه مظهر نصرت و موقیت اولاجمعه هیچ شبهه یوقدر . بزه اللهک نصرتی و غوددر . زیرا بز ، علم وحدتی حامل برامتر روی زمینده فخره الهی اعلان و اعزاز بزه و برلش بروطفه مقدسه در . بز ، جناب حق ذات صمدانیه اضافه ایتدیکی ام سالفه مؤخده ک عینی و اولنرک و ارقی بز ، لکن بر شرطله : شهره استقامتده قاتی . بو استقامتک علامتلی عدل و انانیت ، علم و فضیلت در . مسلمانلر دن ده عالم انسانلر بولوعامی ، بز مسلمانلر ایچون ذلندر ، عیدر ، زیرا بزم دیمز « محض علم و مغرقتدن ، محض حسنات و فضیلتدن » عبارتدر . جهل